Nichita Stănescu, numele la naştere Nichita Hristea Stănescu, (n. 31 martie 1933, Ploieşti, judeţul Prahova - d. 13 decembrie 1983, Bucureşti) a fost un poet, scriitor şi eseist român, ales post-mortem membru al Academiei Române. Tatăl poetului, Nicolae Hristea Stănescu, a fost ţăran prahovean care mai târziu a devenit meşteşugar şi comerciant ploieştean. Mama sa, Tatiana Cereaciuchin era parte a unei familii nobile din Rusia.

În perioada 1944 - 1952 a urmat Liceul „Sf. Petru şi Pavel”, devenit „Mihai Viteazul” din Ploieşti, pentru ca ulterior, între 1952 - 1957 să urmeze cursurile Facultăţii de Filologie a Universităţii din Bucureşti. În 1952, s-a căsătorit cu a doua dragoste a sa din adolescenţă, Magdalena Petrescu, dar cei doi se vor despărţi după un an. În 1962 s-a căsătorit cu poeta şi eseista Doina Ciurea, din a cărei dragoste se va plămădi tema volumului „O viziune a sentimentelor”. Ulterior, fiind împreună cu poeta şi autoarea Gabriela Melinescu, se vor inspira reciproc în a scrie şi a construi universuri abstracte. În 1982 se căsătoreşte cu Todoriţa (Dora) Tărâţă .

Nichita şi-a adunat poeziile sale „băşcălioase”, scrise, după propriile sale cuvinte, „fără mamă, fără tată”, într-un volum numit „Argotice”- cântece la drumul mare şi publicat foarte târziu, după moartea sa, în 1992, de Doina Ciurea. Este pentru scurt timp corector şi apoi redactor la secţia de poezie a Gazetei literare. În 1963 are loc prima călătorie peste hotare a poetului în Cehoslovacia. Trei ani mai târziu publică la Editura Tineretului un volum cu 11 elegii. Tipăreşte Necuvintele, care primeşte Premiul Uniunii Scriitorilor. Mai apare şi volumul de poezii „Un pământ numit România”. Este numit redactor-şef adjunct al revistei „Luceafărul”, alături de Adrian Păunescu. În 1970 devine redactor-şef adjunct la „România literară”, revistă condusă de Nicolae Breban. Publică două noi volume de poezii: „Belgradul în cinci prieteni” şi „Măreţia frigului”. Pentru volumul de eseuri „Cartea de recitire” obţine pentru a treia oară Premiul Uniunii Scriitorilor. Un an mai târziu obţine pentru ultima oară Premiul Uniunii Scriitorilor şi i se atribuie Premiul internaţional Johann Gottfried von Herder. Devine publicist comentator la „România literară”. Se mută în ultima sa locuinţă, din Str. Piaţa Amzei nr. 9. În faţa geamului apartamentului său creşte celebrul salcâm Gică.

La 4 martie 1977 poetul încearcă, în zadar, să-l salveze pe prietenul său Nicolae Ştefănescu, şi este lovit de un zid care s-a prăbuşit după cutremur. În urma şocului suferă o paralizie de scurtă durată a părţii stângi a corpului care va lăsa ceva sechele şi după vindecare. În 1978 publică volumul de poezii Epica Magna, care primeşte în acelaşi an premiul „Mihai Eminescu” al Academiei Române. În august 1981 are prima criză hepatică. Aceste crize vor continua în toamnă şi poetul se internează la spitalul Fundeni. După ce este externat ascunde faţă de toţi semnele maladiei sale, afişându-se optimist, iar medicii se declară uimiţi de rezistenţa şi vitalitatea sa extraordinară. La 31 martie, la împlinirea a 50 de ani de viaţă, poetului i se organizează o sărbătorire naţională.

În timpul unei călătorii în Iugoslavia are o criză foarte gravă, ce necesită intervenţia medicilor. Pe 12 decembrie, durerile din zona ficatului devin îngrozitoare şi este adus la Spitalul de urgenţă unde crizele sunt extrem de violente şi poetul se stinge din viaţă fix la orele două şi zece minute. Ultimele sale cuvinte au fost: „Respir, doctore, respir”.

A fost laureat al Premiului Herder şi nominalizat la Premiul Nobel pentru Literatură (1980).

Considerat atât de critica literară cât şi de publicul larg drept unul dintre cei mai de seamă scriitori pe care i-a avut limba română, pe care el însuşi o denumea „Dumnezeiesc de frumoasă”, Nichita Stănescu aparţine temporal, structural şi formal, poeziei moderniste sau neo-modernismului românesc din anii 1960-1970. Ca orice mare scriitor, însă, Nichita Stănescu nu se aseamănă decât cu el însuşi, fiind considerat de unii critici literari, precum Alexandru Condeescu şi Eugen Simion, un poet de o amplitudine, profunzime şi intensitate remarcabile, făcând parte din categoria foarte rară a inventatorilor lingvistici şi poetici.

„Ceea ce putem spune, până toate acestea se vor lămuri, este că poetul Nichita Stănescu continuă o serie mare de poeţi din secolul al XX-lea (Bacovia, Arghezi, Blaga, Barbu) şi că el însuşi este un mare poet care cu închipuirile, jocurile, teoriile, stările şi abilităţile lui a schimbat faţa poeziei româneşti. Un mare poet român într-o istorie imposibilă (epoca totalitarismului), un mare liric european aproape necunoscut ...” (Eugen Simion).

Nichita Stănescu - Balada Motanului

Motan m-aș fi dorit să fiu

cu coada-n sus, cu blana-n dungi,

cu gheare și mustețe lungi,

c-un ochi verzui și-un ochi căprui.

La ora când târâș-grăpiș

zăpada nopții se adună

eu, cocoțat pe-acoperiș,

să urlu a pustiu la lună.

Și-atuncea, șapte gospodine

să dea cu bolovani în mine

și să mă-njure surd, de Domnul,

că le-am stricat, urlînd, tot somnul.

De sus, din vîrful săptămânii,

să le rânjesc urlat, scârbos:

iubesc doar locul nu stăpânii,

precum fac câinii pentr-un os.

Și iarăși șapte gospodine

să dea cu bolovani în mine,

iar eu să urlu, urlu-ntruna

atât cât n-o apune luna.

Motan m-aș fi dorit să fiu

cu coada-n sus, cu blana-n dungi,

cu gheare și mustețe lungi

c-un ochi verzui și-un ochi căprui.

Când zorii ziua o deznoadă

să mă tot duc, să mă tot duc

și tinicheaua prinsă-n coadă

s-o zdrăngănesc pe străzi, năuc.

Jegos și obosit, apoi,

cu mațele în liturghie,

să mă adun, să mă-ncovoi

prin albiturile-n frânghie.

Ca-n fața unui șobolan

spinarea să mi-o fac colan

să scuip, să scuip și-n urmă iar

hai-hui să plec pe străzi, hoinar.

Pisicile de prin vecini

să le gonesc pe la pricini,

să-mi fete fiecare-un pui

c-un ochi verzui și-un ochi căprui.

Iar când o fi uitat să mor

la cârciuma din mahala

sorbită-n calea pumnilor

poșirca acră viu să stea.

"Hei... viață, viață... ieși din cort

hai, pune-mi-te iar pe danț...

te uită... zace colo-n șanț

motanul mort, motanul mort..."

Text: Centrul Cultural „Ion Manu“